

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik hetenkint egy íven.
Kéziratokat, előfizetési díjakat, hirdetések szövegét és díját a szerkesztő-kiadó címére kell küldeni.

FELELŐS SZERKESZTŐ-KIADÓ:
GEDULY HENRIK evang. lelkész,
NYIREGYHÁZA.

A lap ára: Egész évre . . . . . 12 K
Félévre . . . . . 6 K
Negyedévre . . . . . 3 K
Egyes szám ára 40 fillér.
* Hirdetés ára oldalanként 40 korona. *

TARTALOM-JEGYZÉK: Vezérelkek. Húsvét. *Geduly Henrik*. — Országos Prot. Szövetség. — Egyetemes nyugdíjintézet. — A tiszakerületi evang. lelkészegyesület alapszabály tervjavaslata. *Homola István*. — Az »utasítás« a nem állami elemi népiskolákról stb. *Kund Sámuel*. (Folyt. köv.) — Tárca. Húsvét ünnepe. *Sántha Károly*. — Belélet. — Pályázat. — Hirdetések.

A legszebb diadal ünnepe. A legfönségesebb győzelem évfordulója. Az isteni — győz az emberin, a lélek — győz a test felett, a reménység — győz a kétségek felett, az igazság — győz az útjába álló minden mesterséges akadály felett. Ez tehát a legboldogítóbb ünnep. Örök időkre szóló kezessége annak, hogy a mi nemes, nagy, igaz és ártatlan eszme van az emberiség törekvéseiben, vagy az egyes ember földi küzdelmének homlokterében: az el nem bukhatik, mert ha helyel-hellyel 3 vagy több napig koporsóba is kerül, de az idők, a fejlődés tovább haladó áradata felpattantja a koporsók zárait és boldog győzelem dicsőségében fürödve támad fel belőlök az Ige, az Eszme. A Krisztus feltámadása világra szóló örök bizonyágtétel az isteni erőnek az emberiség életét átható szüntelen, áldott tevékenysége felől.

Íme, mikor Péter apostol Jeruzsálemben diadalittas hangon azt mondja: »*És mindeneknek, melyeket mind a zsidóknak tartományokban, mind Jeruzsálemben cselekedett, mi bizonyosságai vagyunk, kit megölének, felfeszítvén a fára. Ezt az Isten feltámasztá harmadnapon és azt mivelte, hogy ő megjelenjék nyilván, nem mind az egész községnek, hanem a bizonyságoknak, kiket ő azelőtt választott vala, tudniillik nekünk, kik ettünk és ittunk ő vele együtt, minekutánna feltámadott a halálból*«, (Ap. csel. X. 39—41.) mikor — mondom — Péter apostol a húsvéti öröm varázshatása alatt Jeruzsálemben ezeket mondja: akkor benne és általa az egész emberiség boldogsága szállal meg a felől, hogy az örök isteni erő a jók és nemesek győzelmét biztosítja a földön. A Péter apostol húsvéti felmagasztosultsága ma már közkincsévé lett a húsvétot ünneplő keresztyén világnak.

Hiába minden! Hiába az *anyagelvűség* és az *istentagadás* minden próbálkozása, hiába az *áltudomány* minden erőlködése arra, hogy a keresztyénség hitelét az által gyöngítse meg, hogy kimutatni igyekszik a keresztyénség alapvető tanainak prototipusait más régibb valóságokban, hiába a *korszellem vad anarchiába* fajuló egyes fattyúhajtásainak lázadó gögje, a mely minden istenit és nemes emberit a rút egoismus porába igyekszik dönteni: *Krisztus él ma is, Krisztus győz ma is, övé a pálma, mert övé a feltámadás!* Krisztus feltámadott és él és élni fog az emberiség életében is mindörökké. Még ott a keresztfá tövében, az ő leg súlyosabb szenvedései, a fejébe mélyedő töviskorona és a kezeit és lábait átfúró szegek okozta halálos kinjai között is, az ő hite és igazságai ellen lázadó minden emberi gög és gúny nyilai között is meg nem dönthető reményként él mindnyájunk szívében, ...nem, nem

reményként, de az ő feltámadása által bizonyosság tudásaként, hogy ő nem marad a sírban, életét nem nyeli el a koporsó, művét nem temetik el a hantok, nevének dicsőségén, alkotásának maradandó voltán nem üthet sebet a lándzsa, a szeg és semmiféle fegyver: Krisztus él és benne és általa él az emberiség minden szent és igaz és nemes ideálja!

Így válik a legnagyobb tragoedia a legboldogítóbb diadal szülőanyjává! Így válik a húsvét egyúttal óriási mementóvá azokra nézve, a kik a nagy emberboldogító eszmék le-téteményeseinek tartják magokat s megfélekednek arról, hogy Krisztus nélkül ez eszmék a köznapiság sarába vagy az önérdék fertőjébe fulladnak, — míg Krisztussal és az ő igaz-ságaiban megtalálják megvalósításuknak legnemesebb és legtermészetesebb útját!

Azért hát örök Hallelujah a húsvéti győzőnek, a Jézus Krisztusnak! . . .

És a kik néma bánattal állnak kedveseik sirja előtt, és a kik fuldokló zokogással mennek letenni a koporsókra a tavasz első virágait, — ne feledjék, hogy »Krisztus él, én is élek«, — hogy a sír csak néma testet takar, de a lélek számára szűk a koporsó, ne feledjék, de sőt vallásos hitők boldogságával vallják: »Él az Ur, hogy ő nem a holtak, de az élőknek Istene!« — és a mit Krisztus mond: »Én vagyok a feltámadás és az élet! A ki én bennem hiszen, ha megholt is, él az!« . . .

Geduly Henrik.

ORSZÁGOS PROT. SZÖVETSÉG

Örömmel és lelkesedéssel adjuk közre az iglói testvérek alábbi tekintélyes névsorát. Világoljon e példa húsvéti erővel minden magyar evang. szívben. Az iglói értesítés így szól:

Mi alulírottak ezennel kijelentjük, hogy az „Országos Protestáns Szövetség“ eszméjét pártoljuk, a „Szövetséghez“ csatlakoztunk és annak érdekeiért küzdeni kívánunk.

Topscher György, egyházfelügyelő, dr. Walser Gyula lelkész.

Alex Lajos, Barányi Gusztáv, Barna Árpád, Bartsch Gusztáv, Bartyik Sándor, Beck Lajos, Becker Mihály, Berg Rezső, Berzeviczy Béla, Bogsch Artur, Bogsch Lajos, Bogsch László, dr. Bruckner Győző, Buchalla Gusztáv, Berg Sándor, Bormann Ferencz.

Danielisz Lajos, Dobó Adolf, Dörner Gyula igazgató, Dörner Gyula könyvkötő.

Fabinyi Sándor, Fábry Ede, Fábry Gyula, Fábry János, Fejesy Rezső, Fest Aladár, Fest Béla, Fest Ottó, Fischer Miklós, Fleischer Lajos, Folgens Kornél, Forberger Árpád.

Gömöri Nándor, Gömöri Sándor, Gréb Géza, Grexa János, Guhr Márton.

Haas Sándor, Halmai János, Halmai Mátyás, Harsányi János, Hayde Lajos, Hentschy János, Hoch Ferenc, Holmok János.

Jancuskó Ádám, Jantner Armand, Jantner Aurél, Jantner Oszkár, Justh Oszkár.

Kalix Gyula, Kersnyák Lajos, Kertscher Ede, Kintzler Árpád, Kiss Albert, Kleesz János, Kliment János, Klug Ottó, König Károly, Kövi Imre, Koreny Mátyás, Koromzay György, Koska Samu, Krajnyák Márton, Kübacher

Károly, Kübacher Sándor, Kuntz Ödön, Kubányi András.

Langsfeld Géza, id. Lázár Frigyes, ifj. Lázár Frigyes, Lázár Vilmos, Lechnitzky Zsigmond, Lehoczky Jenő, Lingsch Béla, Lingsch Géza, Lingsch Gusztáv, Lingsch Gyula, Litschner György.

Madarász András, Marcsek Aladár, Marcsek Andor, Marczy János, Marczy Károly dr. Marschalkó Elemér, Marton Károly, Melczer Ágost, Menyhért József, Molnár János, Müller Károly, Münnich Kálmán.

Nädler Gyula, Nauer Róbert, Nikházi Frigyes, Nosz Lajos.

Pallein János, Poloch Károly, Pákh Károly, Palczmann Samu, Pap János, Philipp János, Padisz Lajos, Piger Márton, Podhorányi Mátyás, Puchert Adalvin, Putsch Tóbiás.

Reich Gyula, Reich Gusztáv, Reich Róbert, Revolla József, Ritter Sándor, Róth Márton.

Schelle János, Schermann Samu, Schlesinger Ágost, Schmidt Lajos, Scholcz Adolf, Schmör Oszkár, Schusztner György, Seltenreich Hugó, Simonyi Győző, Stollmann József, Strauch Gyula, Stromp József.

Szél Lajos, Széll Ödön, Thern Gusztáv, Thern Kálmán, Thern László, dr. Thern Sándor, Thirring Gyula, Tscheik Ernő.

Ujlaki Jenő, dr. Ujtely Miksa, Übelauer Mihály.

Várallyi Ferenc, Vörös Sándor, dr. Wieland Aladár, Windt Imre, Wágner László, Wéber Gusztáv, Weisz Árpád, Weszter Károly, Zwiebel Mihály.

EGYETEMES NYUGDÍJINTÉZET.

E cím alatt lapunk m. é. évfolyamában megnyitott rovatunk ismét megélénkült. Gyürky Pál egyetemes nyugdíjintézeti ügyvivő ugyanis a múlt évi egyetemes közgyűléstől nyert felhatalmazás alapján a nyugdíjintézet újjászervezésére vonatkozólag a múlt év folyamán közzébocsátott s lapunk e rovatában többszörösen is megbírált javaslatát teljesen új alapon, — a *fizetés* — rendszer alapján dolgozta ki. Az új javaslat alapelve: a nyugdíjnak az egyes tagok fizetése arányában egyenlő %-ban való megállapítása, úgy, hogy az egyházközségi közgyűlés által kimutatott s az egyházmegyei hatóság által végérvényesen megállapított fizetés a 24-ik életévtől számított 40 évi szolgálat után teljes összegében, azon alól pedig az állami tisztviselők nyugdíjintézete által gyakorlatba vett százalékarányok szerint folyósíttatik a nyugdíjba lépő lelkésznek; a theologiai tanárok és a nem tanítói állomáson levő kántorok nyugdíjigényének megállapítása azonos a régi javaslat határozományaival, ellenben a lelkész-özvegyek nyugdíja 2400 K. lelkészfizetés alapúvétele mellett 1200 K, onnan tovább %-arányban növekedőleg 1600 K; az árvák ellátási díja, tekintet nélkül az árvák számára, 200—200 K.

Abban a meggyőződésben élünk, hogy a magyarországi evang. egyház történetében nagyobb jelentőségre méltán számító, kihatásában áldásosabb, egyházunk sok helyen parlagon maradó munkamezőinek lelkes, ambiciózus, derék munkássereggel való megművelését elevenebben biztosító javaslat régen, nagyon régen látott napvilágot. Apróbb fogyatkozásai lehetnek s bizonyára vannak is. Emberi mű. Egy ember munkája. Nem lehet minden irányban teljesen tökéletes. De a szeretet, az igazság és az okos méltányosság elveinek következetes szemeltartása, a korszerű, maradandó, számottevő alkotás létesítésére irányuló komoly törekvés tőle meg nem tagadható, indokolása pedig épen a legkontroverzabb pontoknál valósággal mesteri s alig-alig megtámadható.

S azért — habár minden e tárgyban megnyilvánuló óhaj kifejezésének az ügy érdekében készséggel nyitunk tért, — mégis a magunk részéről meg nem tagadhatjuk magunktól ama benső köteleesség teljesítését, hogy Gyürky Pált e javaslata kibocsátása alkalmából melegen üdvözöljük.

A *tiszavidéki egyházmegye* papi értekezlete f. hó 8-án Debrecenben tartott ülésén melegen üdvözölte az

új javaslatot, ahoz egész terjedelmében hozzájárult, csupán annyi kiegészítést javasolt, hogy az egyházi közigazgatás közép- és felső fokain működő tisztviselők javadalma a nyugdíjigény meghatározásánál szintén méltányos beszámítás tárgyát képezze, s hogy, amennyiben lehető volna, az özvegyek ellátási díja a lelkész által élvezett fizetés arányában legalább 2400 K-ig emelkedhessék. Egyébként azt is igen méltányosnak jelezte az értekezlet, hogy a belépési járulékot a lelkész helyett az egyházközségek fizessék. Hiszen a lelkészfizetések rendezése terén a kérdésnek az országos politikával való összefüggése miatt az utolsó 10—15 évben a gyülekezetek úgy se tettek semmiféle lépést előre. Itt volna az ideje annak, hogy lekipásztoraik iránti szeretetüket gyakorlatilag is kimutassák. Az értekezlet különben külön iratban üdvözölte Gyürky Pált kiváló alkotása közzébocsátása alkalmából.

Ugyane tárgyban vesszük a következő felszólalásokat, illetve tudósításokat:

A *dunáninneni ág. hitv. evang. egyházkerület pénzügyi bizottsága* 1908. április 9-én Pozsonyban ülésén, teendőit elvégezve, értekezletet tartott, melyen csetneki Gyürky Pál egyet. nyugdíjintézeti ügyvivő a magyarországi ág. hitv. evang. ker. egyház egyetemes nyugdíjintézetének újjászervezésére vonatkozó javaslatát tárgyalta és a következő főelvekben állapodott meg:

1. A fizetési rendszert nem fogadja el alapul, hanem kívánja az általán rendszert az összes lelkészekre 2400 kor. egyforma nyugdíjjal.

2. A theol. akad. tanárok nyugdíját illetőleg az eddigi érvényben levő intézkedések tartandók fön.

3. A fentartási és tagsági járulékok ne emeltesenek.

4. Muakaképtelen lelkész tekintet nélkül szolgálati éveire — tehát még az első öt éven belül is, — teljes nyugdíjat kapjon.

5. Betöltött 40 évi szolgálat után minden lelkész — ha nyugdíjba kívánczik — nyugdíjképes.

6. Nyugdíjintézeti lelkész tag özvegyének ellátási díja 1600 kor. a kegyeleti félév leteltétől számítva; a már nyugdíjas lelkész özvegye férje halálának napjától kapja az 1600 koronát.

7. Apátlan árvák neveltetési díja fejenként 200 kor. teljes árváké 300 kor. 18 éves korukig, illetve a kiváló szorgalmat tanusító és tanulmányaikat folytató árvák tanulmányaik befejezéséig, de legfeljebb nagykorúságukig segíyezhetők.

Ügyszintén díjazhatók 18-ik életévükön túl azok, kik testi vagy szellemi fogyatkozás miatt keresetképtelenek.

8. Temetési illetmény csak a nyugdíjas lelkészek után járjon, miután a hivatalban elhalálozott a gyülekezet temeti.

9. Alsóbb egyházi fokon föntartott nyugdíjintézetek vagyona és az e fölötti rendelkezési jog érintetlen maradjon.

10. Régi, vagyis az 1898-ik év előtti és így ellátási díjat még nem élvező özvegyek számára tartassék fenn az eddig is létezett kegydíjalap, amely évenként legalább is 6000 kor.-ig dotáltassék.

11. Az új alapszabály — amint azt a régi amúgy is biztosította — megmásíthatatlanul 1908. évi január 1-jével nyerjen érvényt, illetve bár mikor fogadtatik majd el, visszaható erővel birjon 1908. január 1-ig.

Schönviszner Kálmán.

Megjegyzések.

Gyürky Pál, nyugdíjintézetünk hiv. ügyvivője immár közzébocsátotta fáradságos munkájának — biztonnal mindnyájunk részéről hálával fogadott gyümölcsét: Nyugdíjintézetünk újjászervezésének javaslatát. Rögös pályánk fiatalja s özvegye egyaránt örömmel üdvözölheti e kis munkát, a fiatalok, mert kevesebb földi gonddal láthatnak magasztos hivatásuk dolgainak végzése után, s ki tagadná, hogy a nyugalomra vágyók életének alkonyát is édessé, gondtalanabbá teszi az általuk még megálmodni sem mert nyugdíj nagysága?

Átfutva a javaslatot, abban elvi álláspontokról kivetni, vagy megváltoztatni való dolgot nem találtam. »Az osztó igazság« — ez vonul keresztül fonálként az egész javaslaton. S ez a helyes! Az anyagi egyenlőség természeti lehetetlenség! S ha forszirozzuk: sokak részére égbekiáltó igazságtalanság! Mi jögon kényszeríthetnők nagyobb javadalmu testvérünket a kisebb nyugdíj élvezetére, holott nagyobb nyugdíj-jogosultságának minden anyagi következményét viseli!?

Ügyvivőnk concilians álláspontját az egyedül igazságosnak tartom, annál is inkább, mert az egyenlő konc elve erősen emlékeztet a földosztók érvelésére!

Javaslatában még is több részletdolog megváltoztatását óhajtanám.

Mindenekelőtt érthetetlen előttem, mért emeli akkora százalékkal a gyülekezetek terheit! Mert az ő érvelése nem áll, hogy a gyülekezetek nem fogják a többlet kiadást megérezni! Olyik gyülekezet minden fillér többlet-kiadást megérez s az a várva-várt államségély bizony száz gyülekezeti seb bekötésére rég le van foglalva (épületek renoválása stb.). Érthetetlen azonban az a megterhelés azért, mert: ott az államségély! Ebből annyi kihatatható első sorban, amennyi elegendő nyugdíjgyűnk teljes rendezésére. Ő kihatit belőle 280,000 K-t. a többi átutalja nagyobb felében a gyülekezetekre, hogy kerülő uton — a felemelt illetékben — újból vissza vegye a nyugdíjintézet pénztárába!

Ez előttem érthetetlen! Mért nem hasított ki az államségélyből, mindjárt akkora összeget, pld. 300,000 K-t, hogy a gyülekezetek pld. csak 1, vagy 1 $\frac{1}{2}$ %-ot fizettek volna?

Egyenesen igazságtalan pedig a percentualis emelése az illetéknek sok lelkészre nézve.

Ugyanis lehetnek, amint vannak is számosan, kiknek fizetése 1600 K és 2400 K között van. Szóval congruát nem élveznek s a jobb fizetésű lelkészek közé még sem sorolhatók.

A kongruás pap nyugdíjilletékét megfizeti az állam — ő illeték fizetése nélkül élvezi nyugdíjat; a jobb fizetésű testvér fizeti jobb fizetéséből — tulajdonképeni terhet azokra ró a javaslat, — mint említém — kiknek évi fizetése 1600 és 2400 K között van. Ezekre nézve bizony a 72 K évi nyugdíj-illeték érzékeny terhet, mert pld. híványilag kimutatott 1650 K-s fizetésnél bizony nehéz dolog 72 K egyet. nyugdíj-illetéket, azonkívül esperességi s ker. illetéket is fizetni!

A javaslat ez igazságtalanságot is elkerülhette volna, vagy legalább enyhíthette volna, ha az államségélyből nagyobb részt hasít ki s a személyes hozzájárulást 2 $\frac{1}{2}$, avagy 2 $\frac{1}{4}$ %-ban állapította volna meg.

Óhajtanó volna, ha ügyvivőnk e részlet kérdést is még áttanulmányozza s a lehetőség határai között azon néhány érdekét is igyekszik az igazságnak megfelelően megóvni.

Börzsöny.

Majer Pál,
ev. lelkész.

A tiszakerületi evang. lelkészegyesület alapszabály tervjavaslata.

A dunántúli lelkész testvéreknek kerületi lelkészi egyesületben történő szép és üdvös működésétől buzditva, de a jelenkor, legkevésbé egyházunkra előnyös áramlataitól ösztönözötve mi, tiszakerületi lelkészek is régóta érezzük szükségét annak, vajha volna egy kerületi szerves lelkészi egyesületünk, melyben egyházunk égető sebeit, bajait, mi órállók, kiket a sebek kétségkívül a legközvetlenebbül égetnek, de akik, hivatásunknál fogva tagadhatatlanul leginkább hivatva vagyunk arra, hogy az égető sebek, bajok, melyeket tagadni nem lehet, mert immár nagyon is nyilvánvalók — orvosszeréről gondoskodjunk, azoknak eltávolítására, hazánkban az egykor oly virágzó, most hanyatló luteranizmus fellendítésére irányeszméket, utakat, módokat, eszközöket jelöljünk meg és tüzzünk ki.

Itt-ott, lapokban, értekezleteken, gyűléseken egyesek részéről felvetődtek erre vonatkozólag üdvös eszmék, gondolatok, indítványok, de sajnos, a letargikus közönyösség miatt, melyben egy pár évtized óta szenvedünk s legyünk őszinték, az illetékes tényezőknek azon ellenszenve miatt, mely a papoknak igen hálás szervezetében csak a közpapok veszélyes mozgolódását látta eddig a közegyházra nézve, nem lett azokból eddig semmi sem.

Van rá azonban biztos remény, hogy a legközelebbi év meghozza e tekintetben is az üdvös változást, a kívánatos eredményt, lesz kerületi lelkészegyesületünk. Ugyanis a múlt évben *Wéber Samu* főesperes, nagyrabcsült bátyánk buzgó kezdeményezése folytán *Miskolcon* megtartott előértekezlet a kerületi lelkészegyesület megállapítását elvben kimondotta s *Paulik János* lelkésztársunkat megbizta, hogy a mielőbb megalkotandó egyesület alapszabályait kidolgozza. *Paulik János* e megbiztatásnak tiszteletreméltóan megfelelt, kidolgozott alapszabálytervezetét *Geduly Henrik* lelkésztársunknak, mint kijelölt első bírálónak átadta, ki arról kedvező kritikát mondott s most a javaslat hozzászólás és megvitatás végett át van téve az összes kerületi lelkészekhez, hogy annak alapján az alakuló közgyűlés valószínűleg június hó 9. és 10-én Eperjesen a Caraffa áldozatok emléktáblája leleplezési ünnepélyével kapcsolatosan megtartható legyen.

Ezen alapszabály-tervezetre vonatkozólag akarok ezuttal néhány szerény megjegyzést tenni s alábbi módosító indítványaimra kerületi lelkésztársaim szives figyelmét felhívni. Teszem azt azon okból, mert célszerűnek és szükségesnek tartom, hogy az előzetes munkálatokkal már az alakuló gyűlés előtt jöjjünk rendbe s már az alakuló gyűlésen is ne kelljen sokat az előzetes munkálatokkal bibelődni, hanem már azon is valami maradandót, valami életbevágó fontosabb kérdést, tárgyat vitassunk, alkossunk meg. Megjegyzem, hogy valamint a tervezet készítőjét a legjobb s leg-tiszteletreméltóbb indulat vezette munkájában, úgy engemet is az vezet alábbi megjegyzéseimben és módosító indítványaimban.

Kijelentem, hogy *Paulik* testvérünk által kidolgozott alapszabálytervezetet úgy egészében, mint részleteiben a tárgyalás alapjául elfogadom s teljesen igazat adok *Paulik* barátunknak a tekintetben, hogy az alapszabályok, akármilyen finoman dolgozzuk is ki őket, rajtunk nem segítenek; lehetnek hasznos keretei az ügynek, de lelket, tartalmat neki csak a léleknek igaz gyümölcssei adhatnak; de ennek előrebocsátása

és kijelentése mellett semmi körülmények mellett el nem fogadom, nem fogadhatom el mai szerkezetében az alapszabálytervezet 3. és 4-ik §-át, különösen azoknak az indokolásban is adott és kifejtett azon magyarázatát, mely a tagsági-díj összegét nyílt kérdésnek hagyja, illetőleg azt esetről-esetre a közgyűlés jogkörébe utalja, mely évről-évre előzetesen megszabná, hogy a tagok tagdíj gyanánt mily összeget fizessenek a szerint, amint több vagy kevesebb költsége, illetve nyomtatni valója lesz az egyesületnek.

Tiszteltem azon elvi avagy talán bizalmi indokokat, melyek Paulik barátunkat a jelzett 3. és 4. §-nak ily szövegezésére vezették, de engedelmet kérek, a mai minden életviszonyt a jog és törvény által szabályozó korban egy szerény jövedelmű egyesület tagjai körében ily fontos anyagi kérdést nem lehet, nem szabad nyílt kérdésnek hagyni, illetőleg a közgyűlés jogkörébe utalni azt, hogy a közgyűlés esetről-esetre állapítsa meg a kerületbeli kötelezett tagok kötelezett évi anyagi hozzájárulását.

Vegyük a dolgot gyakorlati szempontból. Anyagi eszközök nélkül egy testület sem fungálhat. De midőn ennek szükségét elismerem, ha valamely egyesületbe be akarok lépni, ez esetben pláne föltétlenül be kell lépnem, akkor tudnom kell, hogy személyemre nézve mily anyagi terhet és felelőséget vállalok. E nélkül nincs, nem lehet egészséges jogviszony. Az esetről-esetre ötszejövő közgyűlés hatáskörébe pedig utalni ily fontos anyagi kérdést nem szabad, mert abból a legkényesebb s legveszedelmesebb következmények származhatnak. Felesleges azt élő, tapasztalati példákkal illusztrálni. Ki meggondolja a kérdés lényegét, igazat fog adni nekem. *Miért is a jelzett paragrafusokban meghatározni kívánom a rendes tagok kötelező évi tagdíját s ennek megfelelőleg a szöveg módosítását.*

Hogy mennyi legyen a kötelező évi tagdíj, 2—3—4 korona, ám méltóztassék efelett határozni, de az összegnek határozott számszerű megállapítását föltétlenül alapszabályszerűleg kívánom.

A tagsági-díj mennyiségére nézve szerény véleményem a következő: miután mi lelkészek a tervezett lelkészi egyesületben inkább eszményi, elvi kérdések felvetésére és irányítására vállalkozunk, azoknak nagyobb anyagi áldozatot követelő terjesztését és megvalósítását, ha akarnánk is, nem tehetjük, mert nem bírjuk, de nem is követeli azt senki tőlünk, azt hiszem, az előforduló kezelési és a többi minimális összegek fedezésére teljesen elegendő az évi 2, kettő korona tagdíj. Kerületünkben körülbelül 170 fizető tagja lesz az egyesületnek. (Azért mondom körülbelől, mert a legújabb 1907-ben megjelent kerületi névtárunkból külön megolvasás és összeszámlálás nélkül nem tudom a határozott számot biztosan megmondani. Ez ugyan a mai előhaladott statisztikai tudomány mellett elég különös, de sajnos, így készülnek nálunk az ily forrás adat gyanánt szolgáló könyvek is!) 170 tag után 2 koronával számítva 340 kor. évi bevétele lenne az egyesületnek. Én ugyan e 340 koronát sem ölném bele a külön kiadott jegyzőkönyvekbe, de még a felolvasandó értekezésekbe sem. A jegyzőkönyveket és a felolvasott értekezéseket, hiszem, szívesen és pontosan leközi egyetlen számbajöhető közlönyünk az Ev. Oralló. Ez által ezt a hézagot pótló lapunkat tennék terjedelmesebbé, tartalmasabbá és kelendőbbé, mert valljuk meg, a mi, lelkészek szegénye és nagy szegénységi bizonyítványa, hogy legalább egy egyházi lapunkat nem tudjuk a kellő színvonalon tartani és anyagilag biztosítani. Mindent a merész vállalkozó

szerkesztőtől várni, követelni nem lehet, mondhatni lelketlenség az, ahogy mi szerkesztőinkkel bánunk. Beleölnék ezek merész vállalatukba a legjobb ambíciót, tehetséget, időt, fáradsztó munkát és hozzá még anyagi áldozatot is. Hát ez igazán egy kicsit sok a jóból. De így vagyunk mi e tekintetben más téren is, a munka megosztás elvét nem ismerjük, nem akarjuk követni; egyes kiválasztottjainkat, püspök, espereseinket stb. elhalmozzuk annyi munkakörrel, annyi súlyos felelőséggel, egy egész embert kívánó teherrel, hogy ők roskadoznak azok alatt, az ügy, a cél pedig szenved az által.

A minimális kezelési költség fedezése után fennmaradó összeget *kiválóbb, értékesebb könyvek* megszerzésére fordítanám, azokat alkalmi összejöveleteken való ismertetés céljából az egyes lelkészeknek kiadnám s így egy *a lelkészek rendelkezésére szolgáló ker. könyvtár alapjait leraknám.* Valljuk meg őszintén, nekünk protestáns lelkészeknek ma tudományra, a korszeméit irányító ismeretekre van leginkább szükségünk. E téren egykor a protestáns lelkészek jártak legelől, ma e téren való elmaradottságunk egyik oka hanyatlásunknak. Sokat lehetne és kellene e fontos kérdésről beszélni, de legyen ezuttal elég annak felvetése, felemlítése.

Másik megjegyzésem és második módosító indítványom az alapszabálytervezet 10. §-ára vonatkozik, nevezetesen arra, hogy Paulik barátunk a lelkész-egyesület évenként tartandó közgyűlését az egyházkerületi közgyűlés helyén s bár azt megelőzőleg mondja, mégis azzal egyidejűleg contemplanálja megtartani. Ezt nem tartom célszerűnek s csodálom, hogy Paulik, midőn a 11—13. §§-ra vonatkozó talpraesett indokolását megírta, ennek célszerűtlenségét be nem látta. Ismerjük az évenként rendszeren egyszer tartott egyházkerületi közgyűlésünk szervezetét s azok lefolyását. Megjelennek azokon az egyházmegyei hivatalos kiküldöttek, a többi néhány érdeklődőnek szava nincs s az egyre, de kész akarva is szaporodó s csak a jegyzőkönyv töltelékéül szolgáló, közigazgatási ügyek letárgyalásával, gyámintézeti, Baldácsi, törvényszéki, tanügyi stb. ülések lefolyásával igénybe vesznek rendszeren 4—5 napot is. Már most ily körülmények között az egyházkerületi közgyűlés ideje alatt a lelkész-egyesületi közgyűlés számára hogy lehet legalább egy fél nyugodt napot kiszakítani, azt én elképzelni nem tudom. S kinek van ideje és módja közülünk arra, hogy székhelyétől egy hétig nyugodtan távol lehessen? Nem tartom elfogadhatónak a javaslat erre vonatkozó szerkezetét azért sem, mert engemet ki nem elégít az, hogy a megalkotandó kerületi *lelkész-egyesület a kerületnek a lelkészeket általánosságban érdeklő kérdésekben „szakbizottsága“* legyen, sőt éppen egy súllyal nem bíró, nem imponáló, ha akarom figyelembe veszem, ha nem akarom rá sem hederítek, egy felesleges ötödik kerék szerepét betöltő szakbizottsággá nem akarom lesüllyeszteni a kerületi lelkészi egyesületet. Ha csak egy ilyen, a lelkészeket általánosságban érdeklő kérdésekben véleményt adó szakbizottsággá akarjuk a kerületi lelkész-egyesületet megalkotni, úgy kár azért minden fáradság, minden lelkesedés. Nincs szükség ily külön szervre, szakbizottságra. Ott van a püspök, ott az esperesek, időközönként tarthatnak külön lelkészi ügyekben érdeklő értekezleteket, megállapodnak s végre is hajthatnak bizonyos megállapodásokat, nincs szükség ez esetben arra, hogy én megbízottaimmal, választottaimmal szemben bizalmatlankodjak, velök zsörtölődjem. Ez az atyjáskodó, mindent hatalmi kö-

rébe bevonó hierarchia, de nem a személyes egyéniség érvényesülésén álló protestantizmus álláspontja. Már pedig szerény nézetem szerint a megalkotandó kerületi lelkész-egyesületnek az a legfőbb célja, hogy *a kerület összes lelkészeinek érvényesülő, közreható szerve legyen, hogy ne tőlünk, nélkülünk, hanem velünk és általunk.* Ép azért én a kerületi lelkész-egyesület szervezetét is az egyházkerületi közgyűléstől eltérőleg kívánom megalapítani. A kerületi gyűlés tagjai ugyanis az egyházmegyei kiküldöttek, így contemplálja a javaslat is, hogy az egyházmegyei lelkészértekezlet kiküldöttei képezzék és alkossák a kerületi lelkészi egyesület közgyűlését. Nem így, nem elég, ez ki nem elégítő.

Az egyházmegyei lelkészi értekezlet, miután kisebb körű, ám tartsa gyűléseit kapcsolatban az egyházmegyei gyűlésekkel, lévén azoknak hivatalból tagja minden lelkész; *de a kerületi lelkészegyesület miután fontosabb, több a tárgya s kell, hogy az összes kerületi lelkészek imponáló súllyal bíró gyűlékezete legyen, tartsa évi rendes gyűléseit az egyházkerületi közgyűléstől, annak székhelyétől függetlenül megelőzőleg legalább egy-két hónappal előbb.*

A kerületi lelkész-egyesületnek kötelezett tagja minden kerületbeli lelkész, (ugyebár segéd lelkész is, ad. 3. §.?) theologiai és vallásánár, kívánatos, szükségesség a személyes megismerés, egymásra való kölcsönhatás, imponálóbb fellépés céljából, hogy a körülbelül 170 egyesületi tag évenként legalább egyszer találkozzon egymással és egymás sorsáról, közegyházunk állapotáról közvetlen eszmét cseréljen, határozzon és döntsön. No már azt hiszem, mindenki előtt kétséghalmozhatatlan, hogy többet ér, nagyobb súllyal bír egy körülbelül 170 tagból álló egyrangú, egyértelmű, egy nemes célra törekvő és lelkesülő testület határozata, mint egy legyen bármily kiváló és tiszteletreméltó tagokból összealkotott szakbizottságnak véleményadása.

Nem hiszem, hogy lelkésztársaim között találkozná egy is, ki ezen itt elmondottakat nem helyeselné s azokat magáévá nem tenné, azonban tudom, hogy egyiknek-másiknak lesz aggálya, kifogása a kérdés anyagi, gyakorlati kivihetősége szempontjából. Szegények vagyunk, a nyomoruság lenyűgöz, legszentebb vágyainknak szárnyat szeg, nem futja arra szűkös jövedelmünkből, melyet százfelé kell osztani, hogy évenként két, a távolabbiaknak három-négy napot igénybe vevő utazásra, gyűlésezésre 20—30—40 főt kiszakítsunk. Sok igazság van benne, számolni kell vele, könnyű nagyszerű propositiókat javasolni, de nehéz azokat a mi szűkös, garasos viszonyaink között megvalósítani. Számolok én is ezzel a jogos és méltányos kifogással, azért oda terjed harmadik megjegyzésem és kiegészítő indítványom, *történjék alapszabályszerű gondoskodás az iránt, hogy a kerületi lelkész-egyesület évenként tartandó közgyűlésén minden kerületbeli lelkész köteles megjelenni s e célból a lelkész utiköltségének, (a kerületi szokásos gyakorlat szerint napi-díj 10 K és vasuti költség) ha már nem az egész összeget, de legalább annak felét tartozik megtéríteni vagy viselni saját gyűlékezetiének pénztára.* Utalok e tekintetben a körü, megyei tanítói gyűlésekre. Egyházak. községek viselik e tekintetben tanítóik utiköltségeit. No azt hiszem, saját egyházainktól, melyeknek érdekében fáradni, tenni akarunk, megérdemelünk mi lelkészek is annyit s nem hiszem, hogy találkozná legszegényebb egyház is, ha látja lelkészeinek, kerületbeli lelkészeinek a közegyházra üdvös, hasznos munkásságát, tevékenységét, hogy e csekély anyagi

áldozatot jóindulattal ne tudná fedezni s költségvitésébe beállítani. De ha még erre sem számíthatnánk, kerületi lelkész-egyesületünk függetlensége, imponáló súllyal bíró fellépése és működése érdekében, ha magunknak kellene az utiköltség terhét viselni, akkor is ily értelemben kell azt megalkotni és megszervezni, hogy legalább egyszer évente függetlenül valamennyien összejöjünk és tanácskozzunk.

Ezekben kívántam teljes jó indulattal és meleg érdeklődéssel az ügy iránt a szóban lévő javaslatra szerény véleményemet elmondani, hogy előzetesen véleményeinket kicserélve, megvitatta alkossunk a lehető legjobb munkát.

Megvagyok győződve, hogy ha az elmondottak szellemében alakul meg és szervezkedik a kerületi lelkészi egyesület, úgy az hathatós tényező lesz egyházunk felvirágoztatására, a lelkészek közötti szükséges testületi szellem, összetartás ápolására, üdvös eszmék felvetésére és egyházunk hajójának irányítására. Vajha úgy volna, hogy megalakulása után ha Isten éltet, statisztikai közleményeimben ne kelljen többé egyházunk veszteségéről, pusztulásáról, háttérbe szorításáról, hanem minden vonalon nyereségről, előnyomulásról, virágzásról és üdvös fejlődésről beszámolni.

Adja az Úr, hogy úgy legyen!

Kassa.

Homola István,
ev. lelkész,

Az „utasítás“ a nem állami elemi népiskolákról.

(Folytatás.)

A tanító az 1907. évi XXVII. t.-c. értelmében köztisztviselő. A törvény végrehajtásánál is tartanak tiszteletben köztisztviselői állását és ne bánjunk vele, mintha pária volna. Úgy de a fölfüggesztést csak a bebizonyított tény alapján lehet elrendelni. Ám! Csak hogy a miniszter rosszul lehet informálva és tévedhet. A vizsgálat kiderítheti, hogy a tény még se való. Két esetet is tudnék fölhozni. Az egyiket leírom. Ugyan a fönti úrnak fia, mint a megye főispánja egy ízben fölvasta előttem a kész átiratot, melyet a püspökhöz akart elküldeni, hogy a... iskolában a történelem tanításánál — mint a tanfelügyelő a közig. bizottságban jelentette — nem engedélyezett tankönyvet használnak. A tény úgy is állott, az egyházkerület azt a tankönyvet nem engedélyezte volt. És a közigazgatási bizottság a tanfelügyelő jelentéséből rögvest hazafiatalan tartalmú tankönyvet olvasott ki. És intézkedést kért. Fölvilágosítottam a főispán urat, hogy itt Rajcsányi magyar történelme című tankönyvről van szó, amely nincs ugyan az egyházkerület által engedélyezve, de a hazafias nevelés szempontjából nem kifogásolható, hisz maga a méltóságos főispán úr is gyermek korában Rajcsányinak keze alatt Rajcsányi-nak könyvéből tanulta a hazai történelmet és a hazaszeretetet. Szemem láttára szét is tépte az átiratot. Nem menteni akarom az utasításban kárhozottat vétkeket, palástolni sem akarom. Csak a rögtön ítélkezés ellen szólalok föl. Igaz, hogy a fegyelmi eljárás megindítása még nem fegyelmi elmarasztalás, a fölfüggesztés még nem elmozdítás. De a fegyelmi eljárás, a fölfüggesztés habár fölmentő ítélettel végződik is, mindig árnyat vet még az ártatlanra is, talán a minősítés

táblázatba is bejegyeztetik. Az államsegély kiszolgáltatását a miniszter utóbb a fölfüggesztés idejére is pótlólag is elrendelheti, de a tanítót a meghurcoltatásért, ezen erkölcsi kárvallásért kárpótolni nem lehet. »A magyar nyelv tanításának elhanyagolása, állam ellenes irányzat követése« nagyon ruganyos kifejezés, a legnagyobb önkénynek enged tért. A rosszul informált miniszter befolyásolt elhatározása megsértheti az ártatlan tanítónak egyéni szabadságát is. A világ nem dől össze, az országban a forradalom nem üt ki, a község nem lobban lángra, ha a fegyelmi eljárás alá vont tanító vétkeisének bírói megállapításáig még hivataloskodhatik. Sőt nagyobb megnyugtatóást szül, ha törvényes bíróság mondja ki alapos vizsgálat és beható tanácskozás után a fölfüggesztést, hivatal vesztést, itélettel, nem pedig a miniszter rendelete.

Ha az egyházi (Ut. 45. §. három utolsó bek.) főhatóság valamely hitfelekezeti tanítót, aki akár fizetés kiegészítés, akár korpótlék címén államsegélyt élvez, fegyelmi uton hivatalvesztésre ítél: itéletét a miniszterhez fölterjeszteni köteles. A miniszter a határozat vételétől számított egy hónapon belül a közigi bizottság kiküldött tagjának közreműködésével új eljárást és ennek alapján új határozathozatalt rendelhet el. Ha a miniszter az említett határidőn belül nem nyilatkozik, a határozat végrehajtható. Ha valamely hitfelekezeti tanító akár fizeték-kiegészítés, akár korpótlék címen államsegélyt élvez . . . van-e valamennyi tanítónk olyan, ha csak olyan nem, a kinek még korpótlékre nincs jogigénye? Tehát nagyon kevés kvétellel valamennyi tanítónkról van itt szó. És az mondatik ki itt, hogy bármily összeggel járul az állam a tanítónak javadalnához, annak elmozdítása a miniszter jóváhagyásától függ, nem a törvényszék itéletétől!

Ez a rendelkezés elhomályosítja törvényszékeink tekintélyét, lerontja önállóságukat, kétséget támaszt törvénybíráink pártatlansága, hazafias szelleme iránt. Aggályos ez a rendelkezés azért is, mivel a miniszter jóváhagyásának megtagadását nem teszi kifejezetten függővé államellenes tények föltételéhez, hanem minden kikötés nélkül, tetszésére bizza, mikor akar belenyulni az egyház törvényes hatáskörébe; mikor akar a közigazgatási bizottságnak egy-egy kiküldött tagja által, aki meglehet nem is egyházunk tagja, aki talán nem is ismeri törvényeinket, szabályainkat, bajainkat, szükségleteinket, óhajainkat, egyszóval viszonyainkat, aki valamely pártnak, tán az ev. egyházzal nem rokonszenvező pártnak embere, valamely törvényesen befejezett eljárást új költség és eljárással újból kezdetni és lebonyolíttatni. Új eljárásról és az új eljárás alapján új határozat hozatalának elrendeléséről van a szó, ha a bíróság itelete hivatalvesztésre szökött. Hivatalvesztésnél az egyházi törvényszéken súlyosabb iteletről nem lehetvén szó, föl kell tenni, hogy a miniszter attól tart, hogy a magyar nyelv tanításának elhanyagolása, eltiltott, vagy a miniszter által nem engedélyezett tankönyvek használata, államellenes irányzat követése miatt hivatalvesztésre szóló itéletek túlszigorúak és azok enyhítése végett rendel új tárgyalást, új s enyhébb határozathozatal érdekében. Az elmarasztaltak és elvtársaik mindenestre örülnek a beavatkozásnak. Az egyház egyeteme csak sérelmesnek találhatja. Most van kezemnél az ev. ref. egyetemes konvent m. é. október 22—25. napjain tartott ülésének jegyzőkönyve és a 45. sz. határozatból olvasom, hogy a miniszter tekintettel az egyháznak ő felsége által szentesített egyházi törvényeiben biztosított jogaira, ezen egyházra nézve a tanítóképzőintézeti tanárok szó alatt

levő szabályzat szakaszát oda módosította, hogy a fegyelmi bizottságban a miniszternek kiküldötté nem foglal helyet, hanem az illetékes egyházi fórum saját hatáskörében folytatja le a vizsgálatot, hozott itéletét azonban az itélet keletkezésétől 14 napon belül tartozik fölterjeszteni a miniszterhez, aki ezt vagy tudomásul veszi, vagy szükség esetén a saját hatáskörében (jól értsük meg a saját hatáskörében!) az ügyet újabb vizsgálat tárgyává teszi. Maga a miniszter is elismeri, hogy a közigazgatási bizottság kiküldött tagjainak közreműködése a fegyelmi bizottságban egyházunk törvényeiben biztosított jogai tekintetéből sérelmes és módosítást igényel. A panasz és a panasznak kedvező elintézése ugyan a tanítóképző intézeti tanárookra vonatkozó szabályzat egyik szakaszára vonatkozik, itt ellenben a népiskolai tanítókra vonatkozó szabályzatról van a szó; de a két eset lényegileg hasonlít egymáshoz, oly annyira, mint egyik tojás a másikhoz!

(Folyt. köv.)

T Á R C H A.

Husvét ünnepe.

*Áldunk, Isten, szívből áldunk,
Nem rémit már, nem, — halálunk,
Nem sötét a sírnak éje,
Hitünk napként süt beléje.*

*Ha eltűnik árnyék-éltünk,
Megnyerjük, amit reméltünk:
Szebb hazánkat, jobb hazánkat,
Hol minket gond s gyász nem bánthat.*

*Ott nem szenved az igazság,
Ott nem örül a gonoszság,
Ott minden könnyet, mely itt hull,
Eltörül szemünkről az Ur.*

*E földön minden hiúság,
Örömeink hulló rózsák,
A boldogság is csak álom,
Nincs állandó e világon.*

*Szentséges örök istenség,
Akit imád a mindenség:
Csak úgy nyugszik meg a lelünk,
Ha mi Benned s Te élsz bennünk.*

*Ott a fényes hajlékokban
A szívünk szabadon dobban;
Bűn nem kísért, seb nem sajnó,
Leszünk, mint boldog angyalok.*

*A kikért itten könnyezünk,
Ott kedvesinkre ismerünk;
S míg itt szívünk bútól reped,
Ott üdvözít a szeretet.*

*Atyánk, míg a végóra üt,
S reánk szebb élet napja süt:*

*E bujdosásnak utjait
Világosítsa meg a hit!*

*A hit Tebenned, Istenünk,
S Abban, Kit elküldtél nekünk.
Ha Övele élünk halunk,
Mint Ó, mi is föltámadunk!*

Sántha Károly.

BELÉLET.

Országos prot. szövetség.

E címen közzétett buzdító felhívásainknak egy lélekemelő eredményéről számolunk be e helyütt. A *tiszavidéki evang. egyházmegye* lelkesi egyesülete f. hó 8-án Debrecenben ülésezett, ugyanazon időben, amelyben ott az alsószabolcs-hajdúvidéki ref. egyházmegye lelkesi kara tartotta ülését. A lelkek valami pünkösdi megmozdulása, a nagy idők nagy feladatainak lelkesítő átérzése okozta, hogy a kétféle testület saját belügyeinek elintézése után közös testvéries tanácskozásra gyűlt össze Hajdúvármegye székházának dísztermében. A mieinket Révész János nagybányai lelkes, az egyházmegyei lelkesegyesület elnöke vezette. Ő volt a szószólónk. A charismák különfélesége mellett is meglevő lélekegységéről beszélt. A hazai protestáns egyházak legfontosabb érdekei forognak kockán. Eljöttünk, — ú. m. — hogy felajánljuk testvéri készségünket a közös nagy érdekeknek a két egyház és a mindnyájunk édes anyja, a magyar haza javára leendő megoltalmazására. A ref. atyafiak részéről dr. Balthazár Dezső esperes fogadott minket a nála megszokott ékesszólással mondott üdvözlő beszéddel. Tömör, markans, erőteljes vonásokkal ecsetelte a veszélyt, amelyben ő a protestantizmus ügyét hazánkban látja. Az ellenség már a kapuk előtt, sőt már a bástyákon. A védekezés egyre szűkebb tere szorúl. Utolsó erősségünk az 1848. XX. t.-c. Ha a hivatalos egyház és a protestáns nép ezt se védi meg kellő erővel. — akkor az anyagi téren is teljesen önállósúló, dúsgazdag ellenféllel szemben mindörökre megerőtlenül a mi küzdelmünk s a protestáns nép mindörökre ki lesz szolgálatva a klérus csábításainak, az állam mostoha elbánásának, alárendelt közjogi helyzetünkben fakadó örökös mellőztetésnek. A miniszteriumban, a kath. autonomia körül mutatkozó törekvésekben, a sajtóban, az országgyűlésen minden ellenünk fordul. Látszat szerint minden szép, liberális, igazságos, törvényes. A valóságban — minden klerikális. Istenen, törvényen kívül senki mellettünk! Tömörülünk hát, szövetezzünk hát s ne hagyjuk veszni ignzainkat. Lépünk rá, mint szilárd alapra, az 1848. XX. t.-c. talajára. Állunk meg ezen rendületlenül s a szellem fegyvereivel, az igazság mellvasában, megmozdítva a népet és felvilágosítva a hivatalos egyház minden testületeit — kényszerítsünk másokat is megállni ez egyedül igazságos alapon. A jobb jövőendő zálogát látja e közös célra való tömörülésben és lelkesen üdvözlő a megjelent. ág. h. ev. testvéreket. A kölcsönös szívélyes üdvözlés után tárgyalás alá vették az 1848. XX. t.-c. végrehajtása és a lelkesi fizetések korszerű rendezése tárgyában beérkezett javaslatokat. Kimondták, hogy az 1848. XX. t.-c. teljes mérvű, félrelépést, fél munkát nem ismerő végrehajtását sürgős szükségnek tekintik s a hivatalos egyház útján is minden lehető el fognak követni annak kivívása érdekében; ám amennyi-

ben ez nem vezetne célhoz, elérkezettnek kellene tartani az időt a mozgalomnak társadalmi és politikai úton való szervezésére. Szükségesnek találták a lelkesi fizetések korszerű rendezését is, kimondván azt, hogy az erre a célra adandó állami hozzájárulás módzatául a két protestáns egyház részére adott 3 milliós dotáció közigazgatási címletének fokozatos emelését tekintik a legmegfelelőbbnek. (2400 K alapfizetés és 6 ízben 200—200 K-ás ötödéves korpótlék.) Emelkedtek hangok a secularisatio mellett is. A túlnyomó többség véleménye szerint azonban ebben csak az »ultima ratiót« látjuk. A találkozás jelentős tényében mindenki felismerte a két egymásra utalt testvéregyház gondterhes jelenének bizonyosságait, az ezentúl vállvetett módon való további küzdés szükségét. Pünkösdi öröm, lelkesedés ülte meg a szíveket s a helyzet komolyságán való töprengésen is úrrá lett a jobb jövőben vetett remény, Közös étkezésükön is az összetartás szellemének diadálára köszöntöttek a testvéregházak szószólói s mi az országos prot. szövetség emez első, szemellátható megnyilvánulásában csak ösztönzést látunk e jelentős eszme további lelkes propagálására.

Horváth Sándor. Nem is egy név, de szinte egy megszokott fogalom. A főváros evangélikus hitéletének megnyilatkoztatását szoktuk meg e név hallatára látni. És most bizonyos melancholikus hangulat ül meg, hogy ennek a széles körben tisztelt névnek hordozója nemsokára lekerül a vezetés polcáról. Több mint 4 évtizedre szóló buzgó munkásság után nyugalomra vágyik az Úr e hűséges szolgája. Nem minden megilletődés nélkül szemléljük e tényt. Legjelesebbjeinken is úrrá lesz az emberi erők vegessége, a szervezet ellenálló hatalmának lassú megörlődése. Úgy olvassuk, hogy ez év őszén való távozását a deákteri lelkesi állomásról már hivatalosan is bejelentette a presbyteriumnak. Országos ünnepélyeink nagy figyelemmel hallgatott szónoka, a főváros evang. hitéletének lelkes vezére, a hitoktatás ügyének rendezője tehát többé nem lesz ott, ama Sionban, amelyre mindenek nyitott szemmel tekintenek. De mi őszintén kívánjuk, legyen vele megérdemelt nyugalma, hosszú-hosszú évekre szóló élvezésében is az Úr kegyelme!

A tiszavidéki evang. egyházmegye lelkesi kara f. hó 8-án, Debrecenben tartotta szokásos tavaszi értekezletét. Az ülést megelőzőleg Materny Lajos főesperes megható bevezető beszéd után az Úr szent vacsoráját szolgáltatta ki a szép számban megjelent testvéreknek. Majd Révész János elnöke alatt megindult a tanácskozás. Elnöknek Geduly Henrik javaslatára ismét Révész Jánost, jegyzőnek Materny Imrét, könyvtárnoknak Paulik Jánost választották meg. Megállapították az ez évi tagdíjat (10 K) és a megrendelő hírlapok jegyzékét. Majd Révész elnök mutatta be magvas tanulmányát a *zsinati törvények módosítandó és kiegészítendő pontjairól*. A kapcsolatosan felolvasott határozati javaslatok közül az értekezlet hozzájárult a következőkhöz: 1. Az egyetemes felügyelői állás megszüntetendő. Az egyetemes ügyek ellátására a legidősebb püspök mellé megfelelő irodai személyzet állítandó. 2. A templomépítésre, szükséges összegek a közigazgatási államsegély emelése útján biztosíttassanak. 3. Az egyházi adó maximuma legyen az állami adó 10 %-a. Több gyermekes családjára nézve legyen még e téren is könnyítés. A szolgálmányok kész-

pénzben teljesítendő. 4. A közalaphoz minden felnőtt ág. h. ev. egyén fejenként 8 fillérrel járuljon. Százalékban fejeztessék ki azon arány, amely szerint a közalap jövedelme az egyes célok közt felosztandó. 5. A sok szabályrendelet helyett legyen az azok alapvető intézkedéseit egybefoglaló egységes zsinati törvény. A déli órák bevökvetkezéssel félbeszakadt a tanácskozás. Az értekezlet tagjai felkeresték Materny Lajos főesperest családi otthonában, hol is *Geduly Henrik* tolmácsolta a lelkésztestvérek szerencsekívánatait a szeretett főesperes leányának eljegyzése alkalmából. Azután következett a reform. testvérekkel való találkozás. Erről, valamint a nyugdíjintézet újjászervezésével foglalkozó délutáni tanácskozásról lapunk más-más helyén tudósítunk.

Nyiregyháza. A folyó hó 2-án tartott képviselőtestületi ülés igen fontos személyi ügyekkel és a gyülekezet messze jövődjére kiható tárgyakkal foglalkozott. A Martinyi József távozásával megürült II. felügyelői állásra egyhangulag a pénzügyi bizottság eddigi lelkes buzgalmú elnökét, *Somogyi Gyula* kir. tanácsos, kir. közjegyzőt, a pénzügyi bizottság elnökévé *Eltscher Simon* főgymnásiumi tanárt, jegyzökké *Dr. Szokolay Gyula* ügyvédet és *Pataky Lajos* tanítót választották meg. Majd a régi adókulcs megváltoztatására nézve a még a múlt év november havában elfogadott javaslat felebezéssel támadtatván meg, egyhangulag elfogadták az egyháztanács amaz új javaslatát, hogy a fejenként 8 K-t kitevő fejadó 10 K-ra emeltesse, a százalékos adó pedig legyen mindenkire nézve egyformán az állami adó 20 %-ában megállapítva. Ezzel a sok izgatottságot okozott adóügy remélhetőleg nyugvó ponthoz érkezett s a népes egyház ismét zavartalanul élhet Istentől rendelt valláserkölcsei feladatainak.

Nagykároly. Az egyház márc. 29-én tartotta meg tisztújító közgyűlését. Dr. Lucz Ignác felügyelő lemondván, helyébe Reök Gyula választott, Csipkés András eddigi pénztáros helyébe pedig Kuszka Mihály.

A beszterczebányai evang. egyesület 1908. évi április hó 12-én, Vasárnap Bethlen Gábor-utcai Otthona nagytermében vallásos estélyt rendez a következő műsorral: 1. »Jézus, hozzád emelkedünk« 1. és 2. vers, éneklí a közönség. 2. Haydn József: Részlet a »Krisztus 7 szava a keresztfán« c. oratoriumból. 6. sz. »Elvégeztetett!« Előadják: I. hegedűn Láng Zsigmond úr, II. hegedűn Neuberger Izsó úr, brácsán Mühlberger János úr, gordonkán Figuss Vilmos úr, fuvolán Bányász Andor úr, harmoniumon Majer Józset úr. 2. Zábrák Dénes: »Bőjtí hangok.« Szavalja: Moczokcsák Jolán úrleány. 4. Kapi Gyula: »Te hozzád óh Uram, emelem fel lelkem!« Éneklí: Palinay Margit úrleány, zongorán kíséri Dohnányi Dezső úr. 5. Sziget a tengeren dr. Luther Márton Életében. Felolvasás, tartja: Obetko Lajos úr. 6. Stein: XCI. Zsoltár. Éneklí az egyesület férfikara Figuss Vilmos karmester úr vezetésével. 7. »Légy üdvözölve és áldva«, 1. és 2. vers, éneklí a közönség.

Gyászrovat. Most vesszük s adjuk ama tudósítást, hogy id. *Vargha János* nyugalmazott lelkész a kesnyői egyháznak 52 éven át hűséges telkipásztora, a tencsényi egyházmegye Nesztora, ki, mint az esperesség hegyentúli járási dekanátusának hosszú időn át körlelkésze a tanügy felvirágoztatása körül sok érdemes szolgálatot teljesített, f. é, február hó 22-én Kesnyőn életének 82-ik évében elhunyt. Temetésén Riesz Károly zayugróczy és Vitéz Lajos bánluzsányi testvérek fungáltak. — A megfáradott hű szolga leljen boldog pihenést és örök üdvöt az Úrnál!

A kisszebeni egyház leégett parochiájának ujonnan felépítésére újabban a következő szerezetadományok folytak be:

1. A modori ág. hitv. ev. I. egyház	24 K 40 f.
2. Özv. Dianiska Albertné gyűjtése Tiszolcon és Nagyrócén	66 " — "
3. A matheói egyháztól	20 " — "
4. A Lócsei G. A. ev. nőegylettől	50 " — "
5. Az abaujszántói egyház gyűjtése	24 " 85 "
6. A kakaslomnizi egyháztól	10 " — "
7. A Torzsai egyháztól és pedig a) a helyi gyámintézettől 10 kor., b) az egyháztól 5 kor., c) egy meg nem nevezett egyháztól 5 korona	20 " — "
8. Droppa Samu komlósi ev. lelkész	2 " — "

Összesen 217 K 25 f.

Szívélyes üdvözléssel s áldáskívánattal, Kisszeben, 1908. évi április hó 8-án. *Altmann Gusztáv*, ev. lelkész. *Bohuss Nándor*, egyh. felügyelő. *Hartmann Lajos*, gondnok.

Nyilvános nyugtázás és hálás köszönet.

Az ungvári missziói egyház templomépítési céljaira a következő adományok folytak be legújabbban: Békéscsabai külső egyház 20 K, erdőbényei egyház 2 K, bánluzsányi egyház 2 K, tatrangí egyház 1 K, győri egyház 10 K, hartai egyház 3 K, kecskeméti egyház 5 K, nyárasdombi egyház ivén a lelkész buzgó gyűjtése következtében a következők: Augusztinovics Győző lelkész 1 K, Vranecz Pál kurátor 1 K, Kilik János egyházi 1 K, Kilik Mihályné 40 fill., Kovácsik András 40 fill., Hibler Mihály 1 K, Kochan András 20 fill., özv. Kochan N. 10 fill., Turis András 20 fill., Turis N. özvegye 20 fill., Kovácsik Pál 20 fill., Szloposzki Pál 20 fill., ifj. Vranecz János 40 fill., Kovácsik András 20 fill., Klein János 40 fill., Vagyok András 50 fill., ifj. Komora Pál 20 fill., id. Komora Pál 20 fill., Turis András 20 fill., Killik András 30 fill., özv. Turis N. 40 fill., Turis András 20 fill., Turis Juliánna 20 fill., Horvátné 1 K, Humpert István 20 fill., Bencsura József 20 fill., Ostrianuk János 20 fill., Antal András 20 fill., Hruska Mihály 1 K, Turis György 20 fill., Habovcsik Sámuel 10 fill., Bobiovsky János 10 fill., Sujejdis Mihály 20 fill., Loska Mátyás 20 fill., özv. Hruskaváné 40 fill., Turis János 50 fill., Zajden Györgyné 40 fill., Antal Pál, 40 fill., Habovcsik Károly 10 fill., Janniczky András 20 fill., Hiblar Jakab 30 fill., Bencsura András 20 fill., Evyler János 40 fill., Koritka Péterné 10 fill., Delnár András 20 fill., Kilik Pál 20 fill., Kilik Mártonné 20 fill., Koscsár András 20 fill., Mihala János 20 fill., Hibler András 40 fill., Kilik Márton 20 fill., Saska

János 40 fill., Zajden Pál 1 K, Kovascsik János 20 fill., özv. Koskáné 10 fill., Turisz Kovács Mihály 90 fill., Hagyege Ferencz 20 fill., Vanyiek János 20 fill., Turis János 20 fill., Mocsár István 20 fill., Kilik András 20 fill., Komora András 20 fill., Jakabovics Mátyás 20 fill., Gyuriska András 10 fill., Gyuriska György 20 fill., Loska György 20 fill., Loska János 20 fill., ifj. Vranecz Pál 20 fill., Vranecz István 20 fill., Hopovcsis János 10 fill., Kristofori Ferencz 10 fill., Debnér János 40 fill., Kochan János 20 fill., ifj Szloposzky Pál 20 fill., özv. Gguriskáné 20 fill., Kovascsik András 30 fill., Kilik Rozália 20 fill. Összesen 25 K 8 fillér. Martonházi egyház 2 K, Glük Frigyes 5 K, Krehulecz Aladár 1 K, szentantalfai egyház 1'50 K, Schönviészner Kálmán 4 K, sókúti egyház 7 K, dobsinai egyház 10 K, kucorás egyház 2 K 50 fill., börsönji egyház 2 K, pápai egyház 2 K, pusztaföldvári egyház 3 K, magyarbolyi egyház 2 K, póniki egyház 2 K, nagygeresdi egyház 3 K, szenici egyház 2 K, lajosfehéri egyház 5 K, németgurabi egyház 5 K, szabadkai egyház 2 K, ruszkini egyházban lelkése buzgó gyűjtése folytán a következők adakoztak: Czink Samu 10 fill., Smidt Mátyás 20 fill., Klein Frigyes 20 fill., Scholz Mária 20 fill., Forberger Mária 8 fill., Czink Rudolf 10 fill., Schmidt János 20 fill., Pollák Samu 20 fill., Jorke Julia 20 fill., Polják Julia 20 fill., Lesch Imre 20 fill., Veszter 40 fill., Róth Rezső 20 fill., Knott János 20 fill., Knott Samu 20 fill., Knott Károly 20 fill., Scholz Zsuzsanna 10 fill., Friedrich Imre 20 fill., Sruter Károly 30 fill. Friedrich Imre ifj. 20 fill., Lech Sámuel 20 fill., Knott Sámuel 10 fill., Graf Julia 20 fill., Klosz Lajos 20 fill., Knott Frigyes 20 fill., Knott Eduárd 20 fill., Knott Károly 20 fill., Jurrik András 10 fill., Just Emilia 10 fillér, Schmidt Samu 10 fill., Durst Imre 20 fill., Hankisz Lina 30 fill., Klosz Samu 20 fill., Klosz János 20 fill., Volz János 20 fill., Róth Samu 20 fill., Durst Károly 10 fill., Sshmidt frigyes 20 fill., Lesch Károly 20 fill., Knott Frigyes 20 fill., Lesch Anna Mária 20 fill., Emerich Sámuel 30 fill., Rugbailg 30 fill., Kirnerzki Károly 20 fill. Összesen 8 korona. Midőn e kis missziói egyház nevében eme adományokat hálásan köszönöm s Isten áldását kérem úgy az adakozókra, mint a gyűjtőkre, kérem szeretettel ismételtén a lelkésztestvéreket, felügyelő urakat, nemes egyházakat, adakozzanak örömmel ezen igen fontos missziói egyház templomépítéséhez. Támogassák, segítsék eme misszió diadalrajutását, lelkes áldozatokkal, hisz minden adományért ezerszeresen megfizet az Úr. Legyen a két lelkes testvér gyűjtése buzdító, intő példa, hogy minden a lelkésztől függ. Kérem szeretettel a támogatást és Istenbe vetett reménnyel várom a további adományokat. Hitrokoni szeretettel, Ungvár, 1908. márc. 23. *Margócsy Aladár*, a tiszai ev. egyházkerület missziói lelkése.

Pénzadományok az »Orsz. Prot. Szövetség« céljaira. Habár nem érezzük

magunkat feljogosítottaknak arra, hogy az »Országos Prot. Szövetség« céljaira pénzadományokat gyűjtsünk, mivel ez természetesen a megválasztandó pénztáros feladata lesz, — mégis az időközben netán érkező adományokat e lapok hasábjain időről-időre nyugtázzuk és külön letétben takarékpénztárilag kezeljük. Így nyugtázzuk a következő eddig beérkezett adományokat is: Werner Gyula polgári isk. igazgató Kisvárdá 1 K, Werner Gyuláné Kisvárdá 1 K, Polóny János gyógyszerész Zombor 1 K, Polóny Gyula ugyanott 1 K. Eddig tehát összesen 4 K. Nyiregyháza, 1908. április 16.

Az »Ev. Örálló« szerkesztősége.

260. szám. 1908.

Pályázati hirdetés.

A beszercei ág. hitv. ev. megyei egyház Zselyki plébánia (lélekszám 674) a volt lelkész nyugdíjazása által üresedésbe jöven, annak betöltésére nézve pályázat nyitattik és felhivatnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy:

f. é. április hó 25-ig délután 6 óráig okmányokkal ellátva felszerelt kérvényeiket a beszercei ág. hitv. ev. consistoriumhoz juttassák.

Besztercén, 1908. április hó 14-én.

A beszercei ág. hitv. ev. megyei Consistorium.

3-1

KÓKAI LAJOS

protestáns irányú könyvkereskedése.

Alapítva
1873-ban.

BUDAPEST,
IV., KÁROLY-UTCA I. —

Telefon:
74-94.

A győri, dunántúli és békéscsabai énekeskönyvek óriási választékban egyszerű és finom bekötésekben. Az összes forgalomban levő evang. imakönyvek papi- és magánhasználatra, vallásos iratok, konfirmációi káték és megfelelő ajándékönyvek, az összes megjelent Passiók, halotti énekek, evang. hittankönyvek bármely szerzőtől, egyházi nyomtatványok, emléklapok, világi tudományos, szépirodalmi művek, stb. stb. állandóan nagy mennyiségben raktáron vannak.

30-2

TESSÉK JEGYZÉKEMET KÉRNI!

Készít legújabb rendszerű új orgonát,
elvégezteti a régi orgonák átalakítását, ezek javítása, hangolása és évi gondozását, jótállás mellett, jutányos áron, a legjobb anyagból előállítva

MILINKOVICS PÉTER

orgonakészítő

KÖLCSÉN (Szatmár-megye.)

12-9